

nemški »dijaški žepni koledarji«, ukrenila je založba tega koledarja, da izdaja slovenski koledar. Pravi koledar obsega poslednje štiri mesece t. l. in l. 1892. Za njim se vrsté razne druge v koledarjih navadne stvari; za dijake posebej zanimiv je »dijaški prijatelj«, oddelek, govoreč o srednjih šolah. Kar podaja D. K. o sv. Cirilu in Metodu, ni sicer novo, a za ta namen primerno. Drugi drobnejši oddelki ustrezajo dijaškim potrebam, kakor tudi goli papir za zapiske. Podoba Miklošičeva se jako prilega knjižici. Dijak, ki more utrpeti 80 kr., bo dobro rabil koledar. Gledé na namen koledarjev pa seveda velja tudi, da bi ne smelo priti v »oznanila« nič, kar se ne sme priporočati vsakemu dijaku.

»Koledar katoliškega tiskovnega društva« v Ljubljani za leto 1892. Namenjen zlasti slovenski duhovščini. Četrti letnik. Cena 1 gld. 20 kr. — Ker je ta letnik jednak prejšnjim, ni treba o njem obširno poročati. Koledarska vsebina je urejena pregledno in ukusno. Ker je namenjen koledar v prvi vrsti duhovščini, navajajo se vsi avstrijski škofje; duhovske oblasti, uradi in zavodi slovenskih vladikov in navajajo se pa še posebej in natančno. Prav tako se navajajo c. kr. uradi v Ljubljani. Oddelek »Poštne določbe« in »Brzjavstvo« je prav raben; »Pojasnila o kolkovini« so za duhovnika potrebna, zlasti koristno je »Abecedno kazalo kolkovne ali štempeljske davščine«. V »Oceni slovenskih knjig za mladino in ljudstvo« nadaljuje znan slovenski pisatelj preznamenito delo s tem namenom, da »dobimo zanesljiv imenik za ljudske šole tako primernih knjig, da ne bo mogoče nobene — vsaj ne npravne — hibe očitati«. Koledar ta — to je občno mnenje — je vsestransko primeren svojemu namenu, pa tudi ličen po vnanjosti.

Udje »Katoliškega tiskovnega društva« dobivajo koledar brezplačno. Tako imajo dovoljno povračilo za vsakoletno udnino. Število udov se množi polagoma, vendar bi se lahko še bolj.

Zdelo se nam je potrebno opozoriti čitatelje na to društvo, ki ima med Slovenci vedno več vnetih podpornikov.

»Glavna in dodana pravila« slovenske, rimsko-katoliške podporne družbe sv. Jožefa v Calumet-u (Michigan, Amerika). Tretji natis. Priredil Franjo Šetina, učitelj v Črnomlju (Kranjsko). Založila družba. Tiskal J. Krajec v Rudolfovem. 1891. Str. 15.

Levstikov »Martin Krpan« v ruskem prevodu: »Martin Kerpan«. Naradnyj razkaz. Prevod s slovenskago M. Hostnika je izšel v založbi »Slov. Sveta« v Trstu (8°. str. 29) in stane po pošti izvod 18 kr., 5 izvodov 85 kr., 10 izvodov 1 gld. 60 kr.

Slovenska glasba: »Slovenske pesmi« za sopran, alt, tenor in bas. Vglasbil in velečastitemu gospodu Sim. Gregorčiču, slavnemu pesniku slovenskemu, posvetil Hr. Volarič. Op. 7. V Ljubljani. Lastna založba. Cena zvezku je 70 kr. (po pošti 75 kr.). Naročnina je pošiljati H. Volariču v Kozani, p. Kojško, Goriško.

ČEŠKO SLOVSTVO.

»Matice lidu«.

Slika iz novejšega slovstva češkega.

(Sestavil Stj. Zagorac.)

(Konec.)

Tudi veliki roman izvrstnega in zaslužnega pisca češkega Jos. Svátka »Železná koruna« ima dosti stvari, sovražnih katoliškim redovnikom. Povest Havlasova »Kněz Jan« je pisana popolnoma v Lutrovem duhu.

Drugi spisi zopet so podobni tako imenovanim krvavim romanom; napolnjeni so z vsakoršno gnusobo in z blatom, polni mržnje do krščanstva. Tak roman je »Toleranční patent« P. Albieriha: Bog da je iznajdba ljudstva in duhovnikov, svetišča in cerkve, molitve in obredi nimajo zmisla. Duhovniki se kažejo tu kot najhujši, najbolj pokvarjeni ljudje, ki ti za denar vse storé, celo cerkveno opravilo v krčmi pri kupici vina (v pripovedi »Z kláštera« Fr. Dvorského) itd. Med take povesti spadajo tudi nekatere Ferd. Schulza, n. pr. zgodovinska povest »Doktor Johanek«, kjer se uprav nesramno prevrača zgodovinska resnica in sv. Ivan Nepomuk kaže kot izrodek ljudske domisljije. Pikantnih stvari je dobiti tudi v zbirki povestij »Oběti pověry«, kakor tudi v povesti »Kráľ bídák«. S tako »osvětou« se ne pride »k slobodě«, kakor ima vsaka matičina knjiga na čelu! Več je še knjig pisanih v tem duhu, pa naj to zadóša! Kdor se hoče natančneje seznaniti s knjigami »Matice lidu«, naj čita prekrasno kritiko P. Skřivana v VI. in VII. tečaju »Vlasti«. Deloma sem se tudi jaz ravnal po teh izvrstnih ocenah.

Izmed dobrih knjig »Matice lidu« omenjam pred vsem poljudno astronomijo »O soustavě sluneční« poznatega učenjaka prof. Studeničke. Knjiga je krasna in temeljita, nadahnjena z duhom vere in krščanstva. Torej more biti tudi učenjak veren. Istotako je dobra knjiga dra. Friča »O vrstvách kůry zemské«, prva boljše geologija češka. Lepa je knjiga »Zakladové hospodářství« prof. dra. Jonáka. Izvrstna je tudi knjiga dra. V. Kodyma, vrlega poljudnega pisatelja, z naslovom »Zdravověda«. Lepa zemljepisna dela so: »Život na Rusi«, »Narodové jižní Afriky«, »Mapa světa slovanského« itd. Izmed zabavnih spisov so posebnega pomena krasni in idilični »Obrázky ze Slovácka« znane pisateljice Gabrijele Preisove, dalje nekateri prevodi iz srbsčine, ruščine, poljščine, francoščine in nekaj iz angleščine.

Bodi dovolj! Iz tega si more vsakdo napraviti sliko in razsodek o knjigah »Matice lidu«, »Matici« sami pa želimo, da bi hodila po poti prave prosvete in podala narodu češkemu mnogo dobre duševne hrane.

† Janez Neruda. Zaradi pičlega prostora poročamo o tem pisatelju prav kratko. Rojen je bil ta znameniti češki pisatelj 10. julija l. 1834. v Pragi in umrl dné 22. avgusta t. l. Osloboditi narod češki zavisnosti od drugih narodov, skrbeti za njegovo samostojno kulturno

delovanje — to je bilo geslo mlajših čeških pisateljev od l. 1854. —, katerih voditelj je bil Janez Neruda. Od tega leta je deloval neutrudljivo. Kamor vstopiš, katerekoli knjige, časopise vzameš v roke, skoro povsodi bereš ime Nerudovo. Deloval je kot izboren pesnik, novelist, potopisec — pisal je feuilletone, kritikoval literarna dela, gledališčne igre in slikarstvo. Pesnik-lirik je izdal zbirki: »Knjha veršův, »Písne kosmické«. Celo vrsto novih pesniških umotvorov je Neruda pričel z delom: »Arabesky«, v katerih slika drobne dogodbe in jih označuje ostro, kakor tudi ljudi in razmere; zlasti Pražane

popisuje resnično. V to vrsto spadata tudi: »Různí lidé« in »Malostranské povídky«.

Njega izobraženost se kaže posebno v potopisih: »Obrazy z ciziny«.

Neruda je dobro znan feuilletonist, slovanstvo nima njemu jednakega. S feuilletoni si je pridobil posebno slavo in močno deloval na češki narod.

Nekoliko časa je urejeval časopise »Obrazy života«, »Rodinná kronika«, »Květy« in »Lumír«. Pokopali so ga dne 25. avgusta na Višegradu v Pragi z veliko slovesnostjo. Fr. L.—r.

Raznoterosti.

Naše slike.

Prostor ne dopušča in stvar sama ne zahteva, da bi obsirno pisali o slikah tega lista. Gledé na lepo sliko »Nada« opomnimo, da jo je narisal neimenovan domač risar po tujem vzoru — sliki Bodenhause-ovi. Kuno pl. Bodenhause (rojen l. 1852.) je hodil v Pragi v gimnazijo, potem na akademijo monakovsko. Njegove slike se odlikujejo po vzornem vzletu. — Poslednji dve sliki nam kažeta dva paviljona iz hrvaške razstave, o kateri smo govorili že v zadnji številki. Kar še treba, povemo prihodnjič.

Znamenita stoletnica.

(Spisal Prostoslav.)

(Konec.)

II. Jakob Meyerbeer (= Meyer-Beer) se je porodil 5. dan septembra l. 1791. v Berolinu iz imovite in veljavne židovske rodbine. Kazal je že v nežni mladosti nenavadno glasbeno nadarjenost in očaroval z igro na klavirju. Oče mu je torej preskrbel dobre glasbenike za učitelje; bili so: Fran Lauska, Karol Friderik Zelter, Bernard Anzelm Weber in slavni abbé Vogler; pri poslednjem se je seznanil s Karlom Marijo Weberjem ter sklenil ž njim srčno prijateljstvo. V tej dóbi je skladal mnogo cerkvenih in posvetnih glasbotvorov ter opero »Abimelek«. — Potem je šel v Pariz in l. 1816. v Italijo, kjer se je navdušil za italijansko opero, ter v italijanskem zlogu sam uglasbil večje število oper, od katerih se je pa le jedna ne le v Italiji, temveč tudi na Nemškem udomačila, namreč »Križarji v Egiptu«. L. 1825. izgubi vrnivši se iz Italije očeta; čez dve leti se poroči. Od štirih otrok sta mu umrla dva v zorni mladosti; vse to je povzročilo, da se je za dalj časa odtegnil operam ter skladal cerkvene skladbe, a tudi mnoge krasne napeve raznim pesmim. Iz Berolina se je preselil v Pariz; to mesto mu je bilo posebno priljubljeno, tukaj je občeval tudi z

najznamenitejšimi tedanjimi glasbeniki, tukaj se mu je pridružil izborni libretist Eugène Scribe. 22. novembra 1831. se je predstavljal v »veliki operi« v Parizu prvič »Robert Hudič«, opera, ki si je pridobila mnogo priznanja in se priljubila po vsem svetu; skladatelju je pa pridobila brezumno slavo in neštevilno odlikovanj; pruski kralj ga je imenoval takrat dvornim kapelnikom. A v Berolinu ni ostal niti leto dni; vrnil se je zopet v Pariz, kjer se je 29. februarja 1836. predstavljala slavljena in priljubljena opera »Hugenoti«. L. 1842. ga je imenoval pruski kralj generalnim glasbenim ravnateljem, postal je tedaj vodja berlinske opere. Skladal je zopet cerkvene in druge napeve in skladbe raznim dvornim slovesnostim, a 7. decembra 1844. se je predstavljala kot prva igra v berlinski operi njegova slavnostna opera »Taborišče v Šleziji«, katero je pozneje predelal v »Severno Zvezdo«. 19. sept. l. 1846. se je predstavljala bratova drama »Struensee«, h kateri je zložil krasno in cenjeno glasbo. Po »Proroku«, ki se je v Parizu 16. aprila l. 1849. prvič predstavljal, sprejet je bil v »častno legijo«. Leta 1859. se je predstavljala komična opera »Dinorah«. — Dolgo časa je predelaval in pilil »Afričanko«, katera naj bi vse tedanje opere preseгла, vendar ni čakal predstave, smrt ga je prehitela 2. maja 1864. Pogreb njegov v Parizu in Berolinu, kamor so truplo prepeljali, bil je veličasten, kakor še pri nobenem umetniku. 28. aprila l. 1865. se je predstavljala v Parizu prvič »Afričanka« in dosegla velikanski uspeh.

Meyerbeerove opere so po vsem svetu razširjene in jako priljubljene; niso samo glasbeno zanimive, temveč tudi za oko vabljive in mamljive zaradi velikih »efektov«. Efektu je sicer časih, kakor n. pr. v baletu »Roberta«, žrtvoval celó estetične zahteve. — Vkljub mnogemu nasprotovanju so njegove opere še vedno najbolj razširjene in priljubljene.

Meyerbeer je užival tudi zaradi dobrih lastnosti mnogo spoštovanja. — Od svojega velikega imetja je ustanovil podporo mladim, nadarjenim skladateljem.